

กระบวนการจัดสมดุลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบนฐานระเบียบเศรษฐกิจ
ภาคตะวันออก

THE PROCESS OF BALANCING NATURAL RESOURCES AND THE ENVIRONMENT ON THE
BASIS OF THE EASTERN ECONOMIC CORRIDOR

พิจักษณ์ ฉันทวิริยสกุล *¹

Phirachak Chandhaviriyaskul *¹

*¹ วิทยาลัยสงฆ์ชลบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

*¹ Chonburi Buddhist College Mahachulalongkornrajavidyalaya University

* Saokum.Sai@mcu.ac.th

วันที่รับบทความ 5 พฤษภาคม 2567

วันแก้ไขบทความ 20 พฤษภาคม 2567

วันที่รับบทความ 24 พฤษภาคม 2567

บทคัดย่อ

บทความนี้ต้องการศึกษากระบวนการจัดสมดุลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบนฐานระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก ในจังหวัดชลบุรี ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนจังหวัดชลบุรี จำนวน 400 คน และ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญและการสนทนากลุ่ม จำนวน 19 คน ใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพทั่วไปของกระบวนการจัดสมดุลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านจากมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านความสอดคล้องกระบวนการ ด้านการสอดส่องดูแล และด้านกลไกในการจัดการความขัดแย้ง ด้านการจัดการทรัพยากร ด้านการรับรู้และให้สิทธิแก่ผู้ใช้ทรัพยากร ด้านการได้รับผลจากการจัดการทรัพยากร ด้านกติกาและการจัดการทรัพยากร ด้านการลงโทษอย่างค่อยเป็นค่อยไป ด้านความชัดเจนของขอบเขต ตามลำดับ 2) ปัญหาของกระบวนการจัดสมดุลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากการขัดแย้งเรื่องสิทธิ 4 ประเภท คือ เกิดปัญหาสิทธิในการเข้าใช้ทรัพยากร ปัญหาสิทธิในการใช้ประโยชน์จากระบบทรัพยากร ปัญหาสิทธิในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ปัญหาสิทธิในการกีดกันทางทรัพยากรธรรมชาติ ปัญหาสิทธิในการขายหรือให้ยืมสิทธิ มีการละเมิดสิทธิที่ยังไม่ได้รับอนุญาต 3) การเสนอแนวทางการพัฒนากระบวนการจัดสมดุลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยการศึกษาค้นคว้าปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น ร่วมคิดหาและสร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ปัญหา ร่วมวางนโยบายหรือแผนงาน ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากร ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงาน ร่วมการลงทุนในกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม ร่วมปฏิบัติตามนโยบายสิ่งแวดล้อม และร่วมควบคุมติดตาม ประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการ

คำสำคัญ : ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม; เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก; จังหวัดชลบุรี

ABSTRACT

This article aims to study the process of balancing natural resources and the environment based on the economic development platform in the eastern region of Thailand, particularly in Chonburi province. It employs mixed-method research, utilizing a sample group consisting of 400 residents of Chonburi province and 19 key informants and focus group discussion participants. Questionnaires and interviews were used as research tools. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis methods. The study findings reveal that: 1) The overall condition of the process of balancing natural resources and the environment is at the highest level, considering aspects such as process coherence, oversight, conflict management mechanisms, resource management, user perception and rights, outcomes of resource management, regulations and resource management, and the clarity of boundaries. 2) Problems encountered in the process include mainly conflicts related to rights in four categories: rights to access resources, rights to benefit from resource systems, rights in natural resource management, and rights conflict in resource access and lending. Violations of unauthorized rights were also identified. 3) Recommendations for the development of the process include studying and investigating problems and their causes, collectively devising and creating models and methods for problem-solving, participating in policy formulation or plans, decision-making on resource use, organizing or improving management systems, investing in environmental activities, adhering to environmental policies, and participating in monitoring, evaluation, and maintenance of projects.

Keywords : natural resources and the environment; Eastern Economic Corridor; Chonburi province.

บทนำ

การพัฒนาเศรษฐกิจ อุตสาหกรรมสมัยใหม่ มีความเกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพโดยตรงกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งทางตรง และทางอ้อม ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นแหล่งที่มาของวัตถุดิบเป็นที่รองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่างๆของมนุษย์และช่วยเกื้อกูลให้มนุษย์ได้ดำรงชีวิตอยู่ได้ เป็นแหล่งรองรับของเสียจากกระบวนการผลิตสินค้าและบริการของภาคอุตสาหกรรมและจากการใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติเป็นจำนวนมาก ย่อมนำมาสู่ ปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่ปัจจุบันนี้พบว่า ทรัพยากรธรรมชาติได้เสื่อมโทรมลงเป็นอย่างมากเมื่อเทียบกับอดีต ซึ่งก็มีที่มาจากหลายปัจจัย เช่น จากการเพิ่มขึ้นของประชากร การพัฒนาเศรษฐกิจที่มุ่งการเจริญเติบโตและการแข่งขันทางด้านการลงทุน และการค้า ซึ่งทำให้มีการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดผลกระทบในเชิงนิเวศ และความสมดุลทางธรรมชาติ พื้นที่ป่าไม้ลดลงอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดภัยพิบัติสาธารณะ อุทกภัย เพราะ ไม่มีพื้นที่ป่าไม้ในการช่วยดูดซับน้ำตามธรรมชาติ ทำให้เกิดภัยแล้ง มีความเสื่อมโทรมและมีการขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ที่ดิน มีการเข้าถือครองพื้นที่ตามธรรมชาติ การเข้าครอบครองใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่อนุรักษ์ รวมทั้งการขยายตัวของเมือง พื้นที่อุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรม รุกพื้นที่เกษตรกรรมมากขึ้น ซึ่งเป็นสภาพปัญหาและอุปสรรคของการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของสังคมไทยในยุคปัจจุบัน (อารตี อยู่ทศกร, 2564)

ในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี คือยุทธศาสตร์ชาติที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2561) มุ่งเน้นการอนุรักษ์และรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมให้คนรุ่นต่อไปได้ใช้อย่างยั่งยืน มีสมดุล พื้นฟูและสร้างใหม่ฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อลดผลกระทบทางลบจากการพัฒนาสังคมเศรษฐกิจของประเทศ ใช้ประโยชน์และสร้างการเติบโต บนฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สมดุลภายในขีดความสามารถของระบบนิเวศ ในการจัดการทรัพยากรจะประสบความสำเร็จนั้นในลักษณะคงทนถาวรและยั่งยืนต้องให้ชุมชนซึ่งเป็นผู้ใช้ทรัพยากร เข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบกติกา ในการจัดการทรัพยากรร่วมไว้ 8 ประการ (ชล บุนนาค, 2555) ได้แก่ (1) ความชัดเจนของขอบเขต (2) ความสอดคล้อง (3) การได้รับผลจากการจัดการทรัพยากร (4) การสอดส่องดูแล (5) การลงโทษอย่างค่อยเป็นค่อยไป (6) กลไกในการจัดการความขัดแย้ง (7) การรับรู้และให้สิทธิแก่ผู้ใช้ทรัพยากร (8) กติกาและการจัดการทรัพยากร ในขณะที่ Elinor Ostrom (1990) ได้เสนอรูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ที่เป็นแนวคิดในการจัดการทรัพยากรร่วมโดยให้ชุมชนผู้ใช้ทรัพยากรเป็นผู้เข้าบริหารจัดการ ควบคุมดูแล จัดสรรทรัพยากรธรรมชาติให้สอดคล้องวิถีชีวิตของแต่ละชุมชน ประกอบด้วย (1) สิทธิในการเข้าใช้ทรัพยากร (2) สิทธิในการใช้ประโยชน์จากระบบทรัพยากร (3) สิทธิในการจัดการ (4) สิทธิในการกีดกัน (5) สิทธิในการขายหรือให้ยืมสิทธิ ในขณะที่กระบวนการในการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ ควรประกอบด้วย (1) ร่วมทำการ ศึกษา ค้นคว้าปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนรวมถึงความต้องการของชุมชน (2) ร่วมคิดหาและสร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนาเพื่อแก้และลดปัญหาของชุมชนหรือเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่มีประโยชน์ต่อชุมชน หรือสนองความต้องการของชุมชน (3) ร่วมวางนโยบายหรือแผนงาน หรือโครงการ หรือกิจกรรม เพื่อจัดและแก้ไข ปัญหาตามความต้องการของชุมชน (4) ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนร่วม (5) ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงาน พัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (6) ร่วมการลงทุนในกิจกรรม โครงการของชุมชนตามขีดความสามารถของตนเองและของหน่วยงาน (7) ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ (8) ร่วมควบคุมติดตาม ประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการและ กิจกรรมที่ได้ทำไว้โดยเอกชนและรัฐบาลให้ใช้ประโยชน์ตลอดไป (ไพรัตน์ เดชะรินทร์, 2525)

ทั้งนี้ จังหวัดชลบุรี มีเขตพื้นที่ติดต่อกับทะเลอ่าวไทยเป็นระยะทางที่ยาวและเป็นพื้นที่สำหรับการทำการประมงชายฝั่งซึ่งใช้เป็นแหล่งอาหาร แหล่งท่องเที่ยว และเป็นแหล่งสินค้าทางทะเลที่มีมายาวนาน โดยมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ คือ เมืองพัทยา ชายหาดบางแสน และยังเป็นจังหวัดที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจของภาคตะวันออกอย่างมาก ทั้งในด้านพาณิชย์กรรมและอุตสาหกรรมต่าง ๆ เป็นหนึ่งในโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก การพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เป็นการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ (Mega-Project) และการพัฒนาในทุกมิติที่จะส่งผลกระทบด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ อุตสาหกรรม ที่สำคัญ ดังนั้น การสร้างความตระหนักรู้ กระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน จึงมีความสำคัญต่อการดำเนินงาน เพื่อรองรับปัญหาและอุปสรรคที่จะเกิดขึ้น จากการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ในการขับเคลื่อนนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก นอกจากประสานงานกับหน่วยงานซึ่งรับผิดชอบโดยตรงแล้ว ยังต้องรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในจังหวัดให้คงอยู่อย่างยั่งยืนด้วย เพราะหากภาครัฐ หน่วยงานในพื้นที่ ปล่อยปละละเลย ไม่วางแผนหรือแนวทางในการป้องกันที่ดี ก็จะเป็นสาเหตุก่อให้เกิดมลพิษและสิ่งแวดล้อมในเขตพัฒนาระเบียง

เศรษฐกิจภาคตะวันออก ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสังคมและชุมชนในระยะยาว (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2562)

ดังนั้น การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อรองรับการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะว่าหากกระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีปัญหาขึ้นมาจากการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก ไม่ว่าจะเป็นในทางด้านการคมนาคม ด้านอุตสาหกรรม การขนส่ง ด้านการท่องเที่ยว ด้านมลพิษและสิ่งแวดล้อม ก็จะส่งผลกระทบต่อประชาชนและนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในจังหวัด และอาจส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของประเทศไทยอีกด้วย การวิเคราะห์สภาพปัญหาและอุปสรรคของการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี จึงมีความน่าสนใจเป็นอย่างมากทั้งในระดับจุลภาค และในระดับมหัพภาคอีกด้วย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของกระบวนการจัดสมดุลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) ในจังหวัดชลบุรี
2. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาของกระบวนการจัดสมดุลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) ในจังหวัดชลบุรี
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนากระบวนการจัดสมดุลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) ในจังหวัดชลบุรี

วิธีการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

2. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดชลบุรี ซึ่งทำการคำนวณโดยใช้สูตรทาโร ยามาเน่ (1967) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

2.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รวม 19 คน ประกอบด้วย 1) กลุ่มผู้บริหารหน่วยงานส่วนราชการด้านสิ่งแวดล้อม และมีความเชี่ยวชาญในการจัดการสิ่งแวดล้อม จึงถูกเลือกเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 8 คน 2) ปลัดอำเภอจากอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดชลบุรี เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษา จึงถูกเลือกเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 11 คน เพื่อนำมาประกอบผลการวิจัยให้สมบูรณ์

3. วิธีวิจัย

3.1 วิธีวิจัยเชิงปริมาณ การเก็บรวบรวมข้อมูล มีการปฏิบัติการศึกษาวิจัยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้ ขอหนังสือจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อนำลงไปขอความร่วมมือในพื้นที่หรือองค์กรที่ศึกษา นำข้อมูลมาสังเคราะห์โดยสถิติที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล

3.2 วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ภายหลังจากการขอหนังสือจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ทำการส่งให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และได้ทำการนัดแนะเวลา สถานที่ เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะใช้เวลาในการสัมภาษณ์ 30-50 นาที ต่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 1 ท่าน หรือจนกว่าผู้วิจัยจะได้ข้อมูลที่ครอบคลุมประเด็นที่ศึกษา และจะหยุดการสัมภาษณ์ เมื่อข้อมูลมีความครบถ้วน หรืออิ่มตัว (Saturation of data) โดยพบว่าข้อมูลเริ่มซ้ำกับข้อมูลเดิม ไม่มีข้อมูลใหม่ที่เพิ่มเติมจากข้อมูลเดิมที่เก็บรวบรวมได้ ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ข้อมูลมีความครบถ้วน หรืออิ่มตัว

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยเลือกใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยนำแบบสอบถามฉบับร่างให้ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน เพื่อตรวจสอบประเมินเพื่อหาคุณภาพ ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) หาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Item-Objective Congruence Index) แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าความเที่ยงตรงทางเนื้อหา มากกว่า 0.80 ขึ้นไป ทั้งนี้ ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามเท่ากับ 0.844 จึงนำผลการวิเคราะห์ไป ปรับปรุงแบบสอบถามต่อไป จากนั้นนำเครื่องมือที่ผ่านการ IOC หาคุณภาพของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากร จำนวน 30 คนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ อัลฟา (Alpha Coefficient Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) ซึ่งในที่นี้ผล การทดลองใช้ (Try Out) ของแบบสอบถามเท่ากับ 0.860 จากกระบวนการสร้างเครื่องมือทำให้ได้เครื่องมือฉบับที่ สมบูรณ์ เพื่อไปใช้ในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริงที่ใช้ในการศึกษาวิจัยต่อไป โดยแบบสอบถามดังกล่าว ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการให้ค่านำหนักคะแนนแบบสอบถามตามหลักการของลิเคิร์ต (Likert Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อคำถาม

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยเลือกใช้เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบ สัมภาษณ์ แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) โดยผู้วิจัยได้กำหนดหัวข้อคำถามที่ทำการศึกษา ไว้ ในลักษณะกว้าง ๆ ล่วงหน้าก่อนทำการสัมภาษณ์ เป็นลักษณะคำถามแบบปลายเปิด (Open Ended Questions) เพื่อให้ได้ข้อมูลระดับเชิงลึก การตั้งคำถามในการสัมภาษณ์เป็นหน้าที่ของผู้วิจัยที่จะ ชักถาม รายละเอียดจากผู้ให้สัมภาษณ์ โดยเป็นการสัมภาษณ์แบบรายบุคคล (Individual Interview) เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูล สำคัญมีความเป็นอิสระและมีความเป็นส่วนตัวในการให้ข้อมูล มีจำนวน 12 ข้อ คำถาม

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยสถิติวิจัยที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามมาตราส่วน ประเมินค่า (Rating Scale) สถิติวิจัยที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) จากนั้นทำการนำเสนอข้อมูลจะอยู่ในลักษณะการนำเสนอข้อมูลในเชิงสถิติ ซึ่งประกอบด้วยสถิติเชิง พรรณนา เช่น ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ความถี่ และการวิเคราะห์ข้อมูลที่เชื่อมโยงกับสถิติการวิจัย รวมถึงการ พรรณนาความ (Descriptive Presentation)

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล ที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบ เจาะลึก และการสนทนากลุ่ม ด้วยการบรรยายเชิงพรรณนาโดยนำข้อมูลที่ ได้รับจากการสัมภาษณ์กลุ่ม ตัวอย่างมาจัดกลุ่มและสรุปภาพรวมของข้อมูล โดยประยุกต์ใช้แนวทาง 6 ขั้นตอนของเมอสทากาส (Moustakas, 1994) ดังนี้ การถอดความข้อมูล (Data Transcribing) การจัดการข้อมูล (Data Managing)

การอ่านและการบันทึก (Reading and Memoing) การอธิบาย (Describing) และการจัดหมวดหมู่ข้อมูล (Classifying) จากนั้นทำการรายงานผลในลักษณะการพรรณนาความ (Descriptive Presentation)

ผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปของกระบวนการจัดสมดุลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) ในจังหวัดชลบุรี มีผลการศึกษาตามตารางที่ ๑

สภาพทั่วไป	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{X}	S.D	แปลผล
ด้านความชัดเจนของขอบเขต	4.39	0.72	มากที่สุด
ด้านความสอดคล้องกระบวนการ	4.75	0.83	มากที่สุด
ด้านการจัดการทรัพยากร	4.71	0.57	มากที่สุด
ด้านการได้รับผลจากการจัดการทรัพยากร	4.66	0.58	มากที่สุด
ด้านการสอดส่องดูแล	4.75	0.54	มากที่สุด
ด้านการลงโทษอย่างค่อยเป็นค่อยไป	4.46	0.55	มากที่สุด
ด้านกลไกในการจัดการความขัดแย้ง	4.75	0.51	มากที่สุด
ด้านการรับรู้และให้สิทธิแก่ผู้ใช้ทรัพยากร	4.70	0.60	มากที่สุด
ด้านกติกาและการจัดการทรัพยากร	4.64	0.72	มากที่สุด
รวม	4.65	0.62	มากที่สุด

ตารางที่ 1 สภาพทั่วไปของกระบวนการจัดสมดุลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) ในจังหวัดชลบุรี

จากตารางที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า สภาพทั่วไปของกระบวนการจัดสมดุลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) ในจังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.65$) เมื่อพิจารณาทางด้านจากมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านความสอดคล้องกระบวนการ ด้านการสอดส่องดูแล และด้านกลไกในการจัดการความขัดแย้ง ($\bar{X}=4.75$) ด้านการจัดการทรัพยากร ($\bar{X}=4.71$) ด้านการรับรู้และให้สิทธิแก่ผู้ใช้ทรัพยากร ($\bar{X}=4.70$) ด้านการได้รับผลจากการจัดการทรัพยากร ($\bar{X}=4.66$) ด้านกติกาและการจัดการทรัพยากร ($\bar{X}=4.64$) ด้านการลงโทษอย่างค่อยเป็นค่อยไป ($\bar{X}=4.46$) ด้านความชัดเจนของขอบเขต ($\bar{X}=4.39$) ตามลำดับ

2. วิเคราะห์ปัญหาของกระบวนการจัดสมดุลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก(EEC)ในจังหวัดชลบุรี พบว่า ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากการขัดแย้งเรื่องสิทธิ 5 ประเภท คือ

1) ปัญหาสิทธิในการเข้าใช้ทรัพยากร โดยปัญหาการเข้าถึงแหล่งน้ำ เป็นทรัพยากรที่สำคัญมากสำหรับชีวิตของมนุษย์และสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ ก่อให้เกิดข้อขัดแย้งระหว่างผู้ครอบครองทรัพยากรและผู้ใช้ทรัพยากรในพื้นที่เดียวกันหรือหลายพื้นที่ การเข้าถึงและการใช้งานพื้นที่ที่ดินมีความสำคัญในการเกษตร

การพัฒนาที่ดิน การอนุรักษ์ธรรมชาติและจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การเข้าถึงทรัพยากรป่าไม้ การตัดไม้ การใช้ป่าไม้เพื่อเพาะปลูก และการสร้างอนุรักษ์ธรรมชาติเป็นต้น เป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาถึงสิทธิของพวกเขาที่อาจได้รับผลกระทบจากการใช้งานทรัพยากรป่าไม้ และการเข้าถึงทรัพยากรทางทะเลและแหล่งน้ำเค็ม เช่น ประมง การท่องเที่ยวทะเล และการพัฒนาชายฝั่ง

2) ปัญหาสิทธิในการใช้ประโยชน์จากระบบทรัพยากร สามารถแบ่งออกเป็นหลายประเภทดังนี้ ข้อขัดแย้งระหว่างผู้ใช้ทรัพยากร การใช้ประโยชน์จากระบบทรัพยากรธรรมชาติอาจสร้างข้อขัดแย้งระหว่างกลุ่มหรือบุคคลที่มีสิทธิในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรนั้นๆ ปัญหาความเป็นอยู่ที่ยั่งยืน การใช้ประโยชน์จากระบบทรัพยากรธรรมชาติโดยไม่คำนึงถึงความยั่งยืนอาจทำให้เกิดการลดลงของทรัพยากรธรรมชาติและมลพิษที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและสภาพแวดล้อมในระยะยาว และปัญหาการบังคับใช้สิทธิ บางครั้งมีการบังคับใช้สิทธิในการใช้ประโยชน์จากระบบทรัพยากรธรรมชาติอย่างไม่เท่าเทียม

3) ปัญหาสิทธิในการจัดการทรัพยากร อาจเกิดขึ้นเนื่องจากปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้ การจัดการทรัพยากรอาจถูกผูกขาดกับการสร้างกระแสรายได้ทันที ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างการรักษาความยั่งยืนของทรัพยากรและการทำกำไร ปัญหาข้อกำหนดกฎหมาย การจัดการทรัพยากรอาจต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดกฎหมายที่กำหนดโดยรัฐบาล ซึ่งอาจมีข้อจำกัดและเงื่อนไขที่จำเป็นต้องปฏิบัติตาม ปัญหาการขาดความร่วมมือ ผู้ที่มีสิทธิในการจัดการทรัพยากรอาจไม่ปฏิบัติตามความต้องการต่อการร่วมมือกับผู้อื่น ทำให้เกิดความขัดแย้งและการพังทลายของระบบการจัดการทรัพยากร

4) ปัญหาสิทธิในการกีดกันทางทรัพยากรธรรมชาติ อาจทำให้เกิดผลกระทบที่สำคัญต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจ ดังนี้ การแข่งขันเพื่อทรัพยากร เกิดการต่อสู้สำหรับการควบคุมหรือการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอาจทำให้เกิดการแข่งขันระหว่างกลุ่มหรือองค์กรที่มีความสำคัญในการควบคุมทรัพยากรนั้นๆ ความขัดแย้งระหว่างกลุ่ม โดยการแข่งขันทางทรัพยากรอาจสร้างความขัดแย้งระหว่างกลุ่มหรือชุมชนที่มีผลกระทบต่อความสงบสุขในชุมชนและอาจเป็นสาเหตุของความขัดแย้งระหว่างกลุ่ม ความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึง โดยการกีดกันทางทรัพยากรธรรมชาติอาจสร้างความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงทรัพยากรนั้นๆ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อพัฒนาของชุมชนที่มีสิทธิที่น้อยหรือต่ำกว่าในการเข้าถึงทรัพยากรเหล่านั้น

5) ปัญหาสิทธิในการขายหรือให้ยืมสิทธิ มีการละเมิดสิทธิที่ยังไม่ได้รับอนุญาต โดยให้ยืมสิทธิทรัพยากรธรรมชาติอาจทำให้เกิดการละเมิดสิทธิที่ยังไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของทรัพยากรหรือจากองค์กรที่เกี่ยวข้อง การส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชนในพื้นที่นั้น ๆ อย่างไม่พึงประสงค์ ความไม่สมเหตุสมผลในการใช้ทรัพยากร อาจทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรไม่สมเหตุสมผลและเสี่ยงต่อความยั่งยืนของทรัพยากรนั้น ความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึง อาจทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงทรัพยากรระหว่างกลุ่มหรือบุคคลที่มีสิทธิที่น้อยกว่ากลุ่มหรือบุคคลที่มีสิทธิมากกว่า

3. การเสนอแนวทางการพัฒนากระบวนการจัดสมดุลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) ในจังหวัดชลบุรี พบว่า

1) การศึกษาค้นคว้าปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น โดยการกำหนดหัวข้อหรือปัญหาที่คุณสนใจศึกษาและค้นคว้า เช่น การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ, การลดปริมาณขยะพลาสติก, การเสื่อมสภาพของป่าไม้ เป็นต้น จากนั้นทำการรวบรวมข้อมูล เช่น งานวิจัยทางวิทยาศาสตร์, รายงานจากองค์กรที่เชี่ยวชาญ, และข้อมูลสถิติ นำข้อมูลที่ได้อธิบายหรือข้อมูลที่ค้นได้รวบรวมเพื่อเข้าใจปัญหาและสาเหตุที่อาจเกิดขึ้น เรียงลำดับหรือสรุปสิ่งที่ค้นพบเป็นแนวคิดหรือข้อเท็จจริงที่สำคัญ จากนั้นตรวจสอบและพิจารณาหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและสาเหตุ คุณต้องการทราบว่าคุณมีความเชื่อถือได้และสามารถใช้ในการ

สนับสนุนการวิเคราะห์ของคุณหรือไม่ และสร้างรายงานหรือนำเสนอผลการศึกษาและค้นคว้าของคุณเพื่อแบ่งปันข้อมูลและแนวทางการแก้ไขปัญหากับผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจเป็นองค์กรระดับสากล, รัฐบาล, หรือชุมชนท้องถิ่น

2) ร่วมคิดหาและสร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ปัญหารวมถึงสาเหตุและผลกระทบของปัญหาเหล่านั้น การเข้าใจสภาพปัญหาจะช่วยให้สามารถกำหนดและวางแผนรูปแบบและวิธีการในการแก้ไขได้อย่างเหมาะสม กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้รูปแบบและวิธีการนั้นสามารถปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการตั้งเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงสภาพแวดล้อมหรือการลดผลกระทบต่อมนุษย์และธรรมชาติ รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมและการประเมินผลของแนวทางและวิธีการที่ใช้ การประเมินผลจะช่วยให้สามารถปรับปรุงและปรับเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการต่อไปได้ตามความเหมาะสม ออกแบบแผนการดำเนินงานที่เป็นรายละเอียดเพื่อให้การบริการและการดำเนินการตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ นำแผนการดำเนินงานมาใช้ในการดำเนินการตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ การนำแผนการดำเนินงานมาปฏิบัติจริงจะช่วยให้สามารถปรับปรุงและปรับเปลี่ยนได้อย่างรวดเร็วตามสถานการณ์ ติดตามและประเมินผลของการดำเนินการเพื่อให้มั่นใจว่ากิจกรรมที่ดำเนินการตรงกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ การประเมินผลยังช่วยให้สามารถแสวงหาวิธีการปรับปรุงในอนาคตได้

3) ร่วมวางนโยบายหรือแผนงาน โดยการ ประชุมเพื่อวิเคราะห์ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ต้องการแก้ไข การเข้าใจและทำความเข้าใจในรายละเอียดของปัญหาเหล่านี้จะช่วยให้ทราบถึงขอบเขตและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาและรับรู้จากประสบการณ์ที่ผ่านมาของนโยบายหรือแผนการที่เคยนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในแต่ละท้องถิ่นหรือองค์กร กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนเพื่อการวางแผนนโยบายหรือแผนงานที่มีเป้าหมายชัดเจนและสามารถวัดได้ รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมและการประเมินผลของนโยบายหรือแผนงานที่เคยใช้ วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเข้าใจปัญหาอย่างลึกซึ้งและเพื่อวางแผนการแก้ไข ออกแบบนโยบายหรือแผนงานที่เหมาะสมและมีการสนับสนุนที่แข็งแกร่งจากผู้ที่เกี่ยวข้อง การออกแบบควรให้คำแนะนำเกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินงาน และผู้รับผิดชอบ นำเสนอนโยบายหรือแผนงานที่ออกแบบไว้ให้กับผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหาร, นักวิชาการ, และสมาชิกในชุมชน เพื่อให้ได้รับความเห็นและการสนับสนุน

4) ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากร โดยระดมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ เช่น สถานการณ์ปัจจุบันของทรัพยากร, ผลกระทบของการใช้ทรัพยากร, และวิธีการที่มีอยู่ในการจัดการทรัพยากร เก็บความเห็นและความต้องการจากผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ชุมชนท้องถิ่น, นักวิชาการ, และองค์กรสิ่งแวดล้อม พิจารณาและวิเคราะห์ทางเลือกในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การใช้เทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หรือการทำงานร่วมกับชุมชนท้องถิ่น ร่วมกันตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติโดยพิจารณาความเป็นไปได้และผลกระทบที่เกิดขึ้น และวางแผนการดำเนินงานที่เหมาะสม ดำเนินการตามแผนงานที่ได้รับการตัดสินใจและติดตามผลการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อปรับปรุงและป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

5) ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงาน โดยวิเคราะห์และประเมินระบบการบริหารงานทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในปัจจุบัน เพื่อให้เข้าใจข้อบกพร่องและโอกาสในการปรับปรุงกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการปรับปรุงระบบ วัตถุประสงค์อาจการปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร, การลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม, หรือการเพิ่มรายได้จากการใช้ทรัพยากรวางแผนขั้นตอนการดำเนินการและการทำงานที่จำเป็นในการปรับปรุงระบบ รวมถึงการกำหนดเวลา, การแบ่งหน้าที่, และการจัดทำงานประมาณสร้างความร่วมมือและความเข้าใจกับผู้ที่เกี่ยวข้อง การปรับปรุงระบบการบริหารจะต้องมีการร่วมมือระหว่างหลาย

กลุ่มเพื่อให้มีการยอมรับและการดำเนินการอย่างรวดเร็วดำเนินการตามแผนการปฏิบัติที่ได้รับการวางแผน และติดตามผลลัพธ์เพื่อให้แน่ใจว่าการปรับปรุงระบบได้ทำงานอย่างเหมาะสมและเป็นไปตามที่วางแผนไว้ ประเมินผลลัพธ์ของการปรับปรุงระบบการบริหารทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อทำการปรับปรุงและปรับเปลี่ยนต่อไปให้สอดคล้องกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์

6) ร่วมการลงทุนในกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม โดยการ ระดมทุนและวิเคราะห์โอกาสทางธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม โดยการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เช่น แนวโน้มทางธุรกิจ, ความต้องการของตลาด, และการกำหนดเป้าหมายของกิจกรรม เลือกกิจกรรมที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการลงทุนในสิ่งแวดล้อม เช่น การลงทุนในพัฒนาเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม, การจัดการขยะ, หรือการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก สร้างพันธมิตรและการร่วมมือกับองค์กรท้องถิ่น, ภาครัฐ, และสมาคมที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีความสามารถในการดำเนินการที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ วางแผนการดำเนินการโดยใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างกิจกรรมที่มีผลต่อการลดความเสี่ยงและเพิ่มประสิทธิภาพ ติดตามและประเมินผลการลงทุนโดยใช้ตัวชี้วัดที่เหมาะสม เพื่อให้มั่นใจว่ากิจกรรมที่ลงทุนนั้นสามารถทำให้เกิดผลลัพธ์ตามเป้าหมาย

7) ร่วมปฏิบัติตามนโยบายสิ่งแวดล้อม โดยทำความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย แผนงาน และโครงการที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม โดยอ่านหรือศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อเข้าใจวัตถุประสงค์, ขอบเขต, และหน้าที่ที่เกี่ยวข้องร่วมกันในการวางแผนและการดำเนินการตามนโยบาย แผนงาน และโครงการ เพื่อให้แน่ใจว่ากิจกรรมทั้งหมดสอดคล้องกับเป้าหมายของสิ่งแวดล้อมติดตามการดำเนินการและประเมินผลลัพธ์ตามนโยบาย แผนงาน และโครงการ เพื่อให้มั่นใจว่ากิจกรรมได้ผลตามที่ต้องการและมีผลต่อสิ่งแวดล้อมอย่างเชื่อถือได้สื่อสารและเข้าสังคมกับผู้อื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น การแชร์ข้อมูล, การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกิจกรรม, และการสนับสนุนและเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องการเรียนรู้จากประสบการณ์และการปรับปรุงตามแนวทางที่เหมาะสม เพื่อเพิ่มความเข้าใจและประสิทธิภาพในการปฏิบัติตามนโยบายและแผนงานที่เกี่ยวข้องการสนับสนุนและกระตุ้นผู้อื่นในองค์กรหรือชุมชนให้เข้าร่วมและร่วมมือในการปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน และโครงการด้านสิ่งแวดล้อมการปรับตัวและการพัฒนาต่อไป เพื่อให้กิจกรรมตรงกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง

8) ร่วมควบคุมติดตาม ประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการ โดย ติดตามการดำเนินการและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง และบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับผลการดำเนินงานตลอดระยะเวลาที่กำหนดประเมินผลลัพธ์ของกิจกรรมและโครงการที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทราบถึงความสำเร็จและข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นเปรียบเทียบผลการดำเนินการกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในนโยบาย แผนงาน หรือโครงการ เพื่อดูว่ามีความคืบหน้าอย่างไรสื่อสารผลการประเมินและวิเคราะห์ให้กับผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหาร, สมาชิกในทีม, และผู้สนับสนุน โดยใช้รายงาน การนำเสนอ หรือการประชุมพิจารณาและกำหนดแผนการปรับปรุงตามผลการประเมิน โดยระบุกิจกรรมที่จำเป็นต้องทำเพื่อปรับปรุงความสำเร็จของโครงการ ดำเนินการตามแผนการปรับปรุงที่กำหนดขึ้นและติดตามผลการดำเนินการเพื่อให้แน่ใจว่าการปรับปรุงมีผลต่อสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะการวิจัย

ประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับกระบวนการจัดสมดุลงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบนฐานระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก โดยจะอภิปรายตามวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. สภาพทั่วไปของกระบวนการจัดสมดุลงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการพัฒนาระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) ในจังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า สภาพทั่วไปของกระบวนการจัดสมดุลงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการพัฒนา EEC ในจังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.65$) เมื่อพิจารณาทางด้านจากมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านความสอดคล้องกระบวนการ ด้านการสอดส่องดูแล และด้านกลไกในการจัดการความขัดแย้ง ($\bar{X}=4.75$) ด้านการจัดการทรัพยากร ($\bar{X}=4.71$) ด้านการรับรู้และให้สิทธิแก่ผู้ใช้ทรัพยากร ($\bar{X}=4.70$) ด้านการได้รับผลจากการจัดการทรัพยากร ($\bar{X}=4.66$) ด้านกติกาและการจัดการทรัพยากร ($\bar{X}=4.64$) ด้านการลงโทษอย่างค่อยเป็นค่อยไป ($\bar{X}=4.46$) ด้านความชัดเจนของขอบเขต ($\bar{X}=4.39$) ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญภา สนวนทอง (2561) การศึกษาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม : มุมมองเศรษฐศาสตร์การเมือง พบว่า การศึกษาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อแยกเป็นรายด้านจากมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านการวางแผนและการวิเคราะห์ ด้านการจัดการทรัพยากรเชิงยุทธศาสตร์ ด้านการปฏิบัติการ ด้านการควบคุมและการตรวจสอบ ด้านการประเมินผลและการปรับปรุง ด้านการสร้าง ความยั่งยืน และด้านการสร้างการร่วมมือและการสนับสนุน

2. วิเคราะห์ปัญหาของกระบวนการจัดสมดุลงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการพัฒนา EEC ในจังหวัดชลบุรี พบว่า ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากการขัดแย้งเรื่องสิทธิ 5 ประเภท คือ ปัญหาสิทธิในการเข้าใช้ทรัพยากร โดยปัญหาการเข้าถึงแหล่งน้ำ เป็นทรัพยากรที่สำคัญมากสำหรับชีวิตของมนุษย์และสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ ปัญหาสิทธิในการใช้ประโยชน์จากระบบทรัพยากร ปัญหาสิทธิในการจัดการทรัพยากร ปัญหาสิทธิในการกีดกันทางทรัพยากรธรรมชาติ ที่อาจทำให้เกิดผลกระทบที่สำคัญต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจปัญหาสิทธิในการขายหรือให้ยืมสิทธิ มีการละเมิดสิทธิที่ยังไม่ได้รับอนุญาต สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาริชาติ อินสว่าง อนุวัตร จินตกลสิกรรม และเอกชัย ระดาพัฒน์ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพปัญหาข้อจำกัดในปัจจุบันและทิศทางแนวโน้มในอนาคตของการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศไทย พบว่า สภาพปัญหาและข้อจำกัดของการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน คือ ความเหลื่อมล้ำและไม่เป็นธรรมในการเข้าถึงที่ดิน การกระจุกตัวของ การถือครองที่ดิน การไร้ที่ดินทำกิน การบุกรุกที่ดินของรัฐ การทับซ้อนของแนวเขตที่ดินของรัฐ การใช้ประโยชน์ไม่ตรงตามศักยภาพของที่ดิน การทิ้งร้างไม่ทำประโยชน์ในที่ดิน ปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรดิน

3. การเสนอแนวทางการพัฒนากระบวนการจัดสมดุลงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการพัฒนา EEC ในจังหวัดชลบุรี พบว่า มีการศึกษาค้นคว้าปัญหาและสาเหตุของปัญหา ร่วมคิดหาและสร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ปัญหา รวมถึงสาเหตุและผลกระทบของปัญหาเหล่านั้น ร่วมวางแผนนโยบายหรือแผนงาน ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากร โดยระดมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงาน โดยวิเคราะห์และประเมินระบบการบริหารงานทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ ร่วมการลงทุนในกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม ร่วมปฏิบัติตามนโยบายสิ่งแวดล้อม โดยทำความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย แผนงาน และโครงการที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม ร่วมควบคุมติดตาม ประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤติน จันทน์สนธิมา และอรทัย อินตะไชยวงศ์ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุล

และยั่งยืน : ศึกษาเฉพาะกรณี ป่าชุมชน บ้านคลองห้วยหวายอำเภอแม่เป็น จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า แนวการมีส่วนร่วมในการจัดการบำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ กรณีป่าชุมชนบ้านคลองห้วยหวาย ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมทำการศึกษา ค้นคว้าปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ศึกษาความต้องการ ของชุมชนในการจัดการ การบำรุง รักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าชุมชน 2) การมีส่วนร่วมคิดหาและสร้างรูปแบบการจัดการป่าชุมชนให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน และมีวิธีการ แก้ไขปัญหาการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในป่าชุมชน ภายใต้กฎ กติกาป่าชุมชน 3) การมีส่วนร่วมกันวางนโยบาย กำหนดแผนงานโครงการ หรือกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน ซึ่งคนในชุมชนทุกคน เข้ามามีบทบาท รวมถึงเสนอแนะนโยบายด้าน การจัดการป่าชุมชน จัดทำแผนงานที่ชัดเจน โดยแบ่งออกเป็นหลายระยะตั้งแต่แผนงานระยะสั้น ระยะกลาง และ ระยะยาว ทำให้การบริหารงานมีทิศทางและกรอบการบริหารจัดการป่าชุมชนที่ยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ 4) การมีส่วนร่วมตัดสินใจในรูปแบบการทำประชาคม การทำกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการการใช้ ประโยชน์จากทรัพยากรในป่าชุมชนที่มีอย่างจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนร่วมมากที่สุด 5) การมีส่วนร่วมปรับปรุงระบบการบริหารงาน ปรับปรุงกฎ กติกาการจัดการป่าชุมชนให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน โดยมีการประชุมประจำเดือนของชุมชนทุกเดือน 6) การมีส่วนร่วม บริจาคสมทบทุน กองทุนเพื่อทำกิจกรรมดูแลป่าชุมชนตามขีดความสามารถ ของคนในชุมชน มีงบประมาณและการสนับสนุน สำหรับการดำเนินกิจกรรมในป่าชุมชนบ้านคลองห้วยหวายเน้นการใช้งบประมาณจากภายในชุมชนเป็นหลัก ซึ่งมาจากคนและกองทุนต่างๆ ภายในชุมชนและจากหน่วยงานภายนอก เพื่อสนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการ 7) การมีส่วนร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงานโครงการ และกิจกรรมที่เกี่ยวกับป่าชุมชนตามที่กำหนด และวางแผน เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ คนในชุมชนมีส่วนร่วมทำกิจกรรมเกี่ยวกับป่าชุมชน เช่น ปลูกป่า ทดแทน ตรวจตรา ลาดตระเวน สอดส่องดูแลการลักลอบตัดไม้ ดูแลแนวกันไฟ ทำฝายทดน้ำ บวชป่า และการเข้ามา มีส่วนร่วมในรูปแบบของคณะกรรมการป่าชุมชน สมาชิกป่าชุมชน 8) การมีส่วนร่วมควบคุมติดตาม ประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาป่าชุมชน ในรูปแบบคณะกรรมการ ป่าชุมชน โดยมีการประชุมติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานการจัดการป่าชุมชนของคณะกรรมการป่าชุมชน ทุกๆ เดือน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2562). *แผนสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ.2561-2564*. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- กฤติน จันท์สนธิมา และอรทัย อินตะไชยวงศ์. (2559). การมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและยั่งยืน : ศึกษาเฉพาะกรณี ป่าชุมชน บ้านคลองห้วยหวายอำเภอแม่เป็น จังหวัดนครสวรรค์. *วารสารสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน*, 9(1), 58-79.
- คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 (ฉบับย่อ)*. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- ชล บุนนาค. (2555). *แนวคิดว่าด้วยการจัดการทรัพยากรร่วม ประสบการณ์จากต่างประเทศและแนวคิด ในประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร: เครือข่ายวิชาการเพื่อการปฏิรูป คณะกรรมการสมัชชาปฏิรูป.
- ไพรัตน์ เตชะรินทร์. (2525). *บททวนการพัฒนาชนบทไทย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ดีแอนด์เอส.
- อารตี อยุทธธร. (2564). *ระเบียบเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกและเครือข่ายทุนจีนข้ามชาติ*, รายงานการวิจัย ฉบับสมบูรณ์, กรุงเทพมหานคร : สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2544). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร : บริษัท สุวีริยาสาส์น จำกัด.
- ปาริชาติ อินสว่าง อนุวัตร จินตกลสิกรรม และเอกชัย ระดาพัฒน์. (2560). *สภาพปัญหาข้อจำกัดในปัจจุบันและทิศทางแนวโน้มในอนาคตของการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศไทย*. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.). กรุงเทพมหานคร.
- เพ็ญนภา สวนทอง. (2561). การศึกษาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม : มุมมองเศรษฐศาสตร์การเมือง. *วารสารเศรษฐศาสตร์การเมืองบูรพา*, 5(2). 95-118.
- Ostrom Elinor. (1990). *Governing the commons: The Evolution of Institutions for Collective Action*. UK: Cambridge University Press.
- Moustakas, C. (1994). *Phenomenological Research Methods*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Yamane, Taro.(1967). *Statistics, An Introductory Analysis*, 2nd Ed., New York : Harper and Row.